

NAPSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP • LX. ÉVFOLYAM • 670. SZÁM

4.

2016. ÁPRILIS

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

Melegedő

A megkopott, lefogyott Nap,
egyedül gondol, s erőre kap,
tápázkodik, arcát szépen
megmossa a víz tükrében.

Szeméből az álmot lassan
(bár még kissé kialvatlan)
kitöröli kézfejével,
nem álmodik már a téllal.

Melegét most megmutatja,
erejét már fitogtatja,
emelt fővel, tűzben égve
kapaszkodik fel az égre.

TÓTH ÁGNES

Nem dilis

Április, április,
Átugrik az árkon is,
Úgy szalad a határba,
Fonja haját hat ágba,
Bukfencet vet hatvanat,
Meleget fúj meg havat,
Aztán esőt, nagy szelet,
Vet két cigánykereket,
Csigaháton araszol,
Felhők hátán lovagol,
Sípól, dobol, dalolász,
Két karjával hadonász.
Április, április,
Higgyétek el, nem dilis,
Csak ráfogta Terike,
Sanyika meg Ferike,
Jóska, Márta, Győzike.
Csúfolni még győzik-e?

LÁSZLÓ NOÉMI

Április

Fűhegyen, ághegyen
szikrázik a fény.
Nő a szár, a szirm,
a lány, a legény.

Nő a nap, nő a szél,
mindent megcibál.
Zsugorodóban az éj,
fagyról kornyikál.

Zirregnek, zurrognak
fönt a huzalok.
Két utca közt didereg
egy fázós sarok.

MARKÓ BÉLA

Milyen is a cirkusz?

Kardot nyel, ki éhes,
s lángot fúj, ki mérges,
szeges ágyon fekszik,
ki semmit sem érez,

tele van a cirkusz
bohóccal, bűvésszel,
egyik megneveltet,
másik elfűrészel,

lesz belőled kettő,
egy alsó, egy felső,
de megragasztanak,
s lebegsz, mint egy felhő.

CSEH KATALIN

Bohóc-dal

Bohóc vagyok, bohóckodom,
elvesztettem a bohóckódom.

Bohóc vagyok, gyakran derűs, vidám,
meddig becses még vajon az irhám?

Bohóc vagyok, nagy neveltető,
szomorúság- és bú-hessegető.

Bohóc vagyok a cirkuszi porondon,
bohócsapkámat büszkén hordom.

Bohóc vagyok, itt a rivaldafénybe',
kukucskáljatok be bátran a bohóc szívébe!

Bohóc vagyok, álmomban már mágus,
csillagsarki őrbódében tombolaárus.

Bohóc vagyok, bohóckodom,
ha megtalálod a bohóckódom,

hozd vissza nekem, hálás leszek érte,
ennyi volt a bohóckodás, barátom, megérte!

Tavasztók

A Városkába nem érkezett el a tavasz. Erre nem is lett volna panasz, ha január és február nem osont volna tova már puha hótalpán, mint a jaguár. Sőt, március is – huss! – elröppent, s a tó jege meg nem roppant. Áprilisi dérdísz borítja a fákat, hópelyhet is számlálhatsz az orrodon, éppen tizenhármát. Az emberek kornyadoztak, bundakabátban, bundanadrágban, bundázott szívvel tavaszcól álmodoztak. De napsütés helyett újabb jégcsapoztag érkezett.

Végül már a tudósok is összedugták a fejüket, hátha kitalálnak valami tavasztó itókát. A zenészek tavaszívogatókat játszottak, a festők tavaszi képeket festettek. De a dalok szomorúan kongtak a ködben, s az élénk színű vásznak a szürkességben csak elbúsítottak.

A polgármester elrendelte, mindenki maradjon otthon, s ki se dugja az orrát, amíg ki

nem talál valamit, ami elhozza a tavaszt.

Samu meg Sára komoran ült a szobában. Kinéztek az ablakon, hátha végigsimít arcukon egy kósza napsugárka. Nicsak, valaki kimerészkedett a hidegbe! Kicsoda ő? Bohóka, városunk bohóca, vagyis hát... mindenki úgy mondja: a város bolondja. Csak rója az utcákat, óránként lép ötszázat. Ha villámlik, ha dörög, az utcákon lődörög.

A gyerekek felismerték, gyorsan öltözködtek, hogy utolérjék, mert Bohóka mindig olyanokat mondott, amivel a jókedvet felcsiholta. Megrángatták foszlott kabátját. A lány nem fordult hátra. Félvállról mondta egy kabátgombba:

– Hagyjatok, dolgom van, meg kell keresnem, hogy vége legyen a hidegnek...

– Mit kell megkeresned? – kérdezte egyszerre mindkét gyermek.

– Az óra, jaj, az óra, ha nincs meg az óra, nem számíthatunk semmi jóra – mondta Bohóka.

A gyerekek valósággal loholtak mellette, tudni akarták, mit keres ez a nyakigláb, furcsa leány.

– Milyen óra, nekem van karóráim, nézd meg – emelte fel a kezét Samu.

De Bohóka ügyet sem vetett rá, csak ment, mintha tudná, hova tart. Akkor Sári-nak támadt egy ötlete.

– Mi lenne, ha segítenénk keresgélni?

Bohóka megtorpant, hatalmas fekete szemét a gyerekekre függesztette, s vontatottan kérdezte:

– Miért segítenétek pont nekem?

– Mert úgyszincs más dolgunk – vágta rá Samu, amitől Bohóka meggyorsította lépteit.

– Jól van, azért, mert kíváncsiak vagyunk, na! – kiáltott utána Sári.

Erre aztán meg is állt a kis vándor.

– Örülök, hogy megmondtátok az igazat. Most már segíthettek. Egy órát kell megtalálnunk, az évszakok óráját. Nem tudom, hogy milyen. Az biztos, hogy csak egy másus van rajta, s a számlapján a négy évszak látszik.

Megbeszélték, hogy szétválnak, Bohóka keres nyugat felé, Samu dél felé, Sári észak felé.

– De ki megy kelet felé, ha csak hárman vagyunk? – gondolkodott hangosan Samunk.

– Ne félj kisfiú, tudod, majd a barátom átnéz kelet felé minden zugot – mondta Bohóka.

A két testvér összenézett. Na persze, a barátja, mintha bárki is törődne vele – valami ilyesmit mondott a tekintetük. Közben Bohóka a kabátzsebéből elővett egy tollcsomót.

– Ismerjétek meg Fecót! – tartotta az orruk alá a markát.

Belekukkantottak, s hát egy kis fecske lapult a leány tenyerében.

– Ő indul majd kelet felé – mondta Bohóka, mire a madárka, mint a nyíl elröppent.

Megegyeztek, hogy alkonyatkor a lámpaoszlopnál találkoznak. Napszálltáig mind a négyen kutattak, de az évszak-órának a nyomára se bukkantak. Megnéztek ők toronyórát, faliórát minden fajtát, a könyvtárban az órából a kakukkot kifaggatták.

Samu bekopogott egy nagy házba:

– Jó napot, kit keres? – nyit ajtót egy cvikkeres.

– Bácsi, tudja, egy szép vekker van az asztalán. Az talán az óra, ami érdekelne. Megnézhetném? Csak egy percre. Szépen kérem, engedjen be.

– Minek neked az a vekker, mi vagy te, tán órás-mester? – mordul rá a bácsi, s a további magyarázatra nem is kíváncsi.

Szúrós szemét ráfüggeszti, nem hallgat a szóra, s az ajtóval találkozik Samu pisze orra.

Eljött az alkonyat. Bohóka az oszlopnál várta, amíg dolgovégezetlenül a két gyerek előkerül.

– Nem jó ez így, nem jól van. Ha nincs meg az évszak-óra, másra nem várhatsz, csak hóra – kesergett.

Samu a lámpaoszlopot törölgette a kabátujjával, míg mindenki el volt foglalva a saját bújával. Egyszer csak az oszlopon meglátott két tenyérmot, s a tenyérbe belevésve a négy évszakot. Az egyikén jég szikrázott, másik felén sziporkázott a májusi napsütés. És ez még nem minden! Samu addig matatott a lámpaoszlop alatt,

amíg rá nem akadt, na nem valami kincsre, csupán egy kilincsre. Lenyomta a kallantyút, amire mindenki: nagylány, fecske, fiú, lányka, de még az az utcalámpa is lehullott egy szakadékba.

– Na, innen nincs visszaút! – pillantott fel Sára.

Valóban nem volt se lajtorja, se grádics felfelé. Viszont pókháló rengeteg, és még valami más is. Egy hatalmas óra a falra függesztve! Számlapjára négy évszak volt rápingálva. Vizsgálták a mutatót, mi a télre mutatott. Kétség nem fért hozzája, megállt az év órája.

– Nem kell ide mágus, éppen csak a mánust kell elmozdítani – örvendezett Bohóka.

De bármennyire húzták, vonták, ráncigálták, a mutatón hajszalnyit sem tudtak moccantani.

– Segítség kell ide, látom! –

kiált egyszerre mindhárom.

Fecó meg csak csivitel:

– Az kell, még egy kicsi kell!

Így hát szépen a lámpába kapaszkodtak, s egy percben sem telt bele, felértek a felszínre.

Az útjuk egyenest

a polgármesterhez vezetett. Mi a csuda! Felhalmozva rajta bun-

da, suba, a polgármester éppen téli álmát aludta.

A négy kis barát felébresztette. Elmesélték, hogy mit láttak, a számlapot, meg, hogy a idő megállhatott, és hasztalan minden, mert addig tavasztalan lesz ez a város, amíg a mánus ott áll.

– Ez már több a soknál! – rikkantott a polgármester. – Mondjátok meg, hány ember kell! Kivezénylem én az egész várost, minden léhát, minden álmot, csak az a mutató máshol álljon, mint ahol áll most.

Így történt, hogy hamarosan a barlangban ott zajongott, ott zibongott a város apraja-nagyja. Polgárok és alpolgárok, aggregények, vénleányok, tehetősek, szegények, s voltak ott még válogatott cigánylegények. A felnőttek összefogózkodtak, a mánusba kapaszkodtak, húzták, vonták, ráncigálták, de a mánust mozdítani mégsem bírták. Már most mitévők legyenek? – tanakodtak. Talán segítenek a gyerekek...

Jött tehát az aprónép is, a táboruk igen népes. A mánusra csimpaszkodtak, viháncoltak, fickándoztak. De a mutató még mindig a télre mutatott.

– Jöjjenek hát most azok, kiket senki sem ismer, a hontalanok, csonkák, kukák, itt minden segítség elkel – kérte a polgármester.

Jöttek is mindazok, a nincsesek, vantanok. Úrinép vagy aljanép? Mit számít, ha karja ép! Mondanom sem kell ugye, ez sem volt elég.

– Vége! – rogyott földre kimerülten a városka népe.

– De ha már mind itt vagyunk, legalább egy jót mulatunk! Egy órára feledjük el a telet, cidriztünk már eleget! – mondta a polgármester, s most az egyszer mindenki egyetértett vele.

Nyomban előkerültek a zenészek. Együtt ropták épek, csonkák, polgárok és alpolgárok, tehetősek, szegények, s hej, be szépen cifrázták azok a válogatott cigánylegények. Volt ott kalács meg jó vinkó, s nem számított mennyi bankó lapul épp a zsebekben, csak az, ki járja a táncot legszebben. S megtudták az emberek, hogy Bohóka nem Bohóka, hanem Fenyőváry Boróka.

És egyszercsak mi történt!

A nagy vigalomban senki nem vette észre,

csupán Fecó, a kis fecske, hogy a mánus, mi a télre mutatott, továbbmoccant.

– Emberek, tavasz van! – eszmélt fel a polgármester. – Hurrá! – mondta ugyanő, s nem érezte, hogy széles, nagy jókedvében kunkori bajusza nő.

Bohókának pedig felajánlották, hogy ő, mint az este hőse, városának megmentője csak kívánjon valamit.

S mit kért tőlük a leány?

Azt, hogy néha megszólítsák, és hogy a nevén szólítsák.

Most tovább nem is taglalom, milyen volt a vigalom, a lényeg az, hogy megjött a tavasz.

Ha nem hiszed, kukants ki az ablakon.

DERÜLJ, DERÜLJ!

LÁSZLÓ NOÉMI

Szamárinduló

Mikor elül a vihar,
indulunk a csacsival.
Azt kérdezi a csacsi:
messze van-e Karacsi?

Lényegtelen, szentem,
messze van az, persze,
hanem, hogy az útra
velem jönni mersz-e?

Lényegtelen, mondja,
merek, nem merek,
amíg meg nem állsz te,
én is mehetek.

BALAJTHY FERENC

Az egész világ

Fekete, fehér, igen, nem,
Mit vettél a pénzeden?
Nem vettem én egyebet,
Csak egy zsíros kenyeret.

Egyenes, görbe, tarkabarka,
Ki visz át a túlsó partra?
Lovam lesz a ladikom,
A patakot ugratom.

Hideg, meleg, terefere,
A tréfának mi a fele?
Lenn a törzse, fenn a lombja,
Én vagyok a fák bolondja!

Tüzes-vizes, ákombákom,
Most már a lábam lóbálom.
Fent ülök a fa tetején,
Egész világ csak az enyém!

KISS LEHEL

Az én csacsim

El a földtől, fel az égre
Az én csacsim fut, szalad.
Bolygók raja jön eléje,
Hogy láthassák ők is végre
Ezt a híres, nevezetes,
Csillagjáró szamarat.

Ha az eget körüljárta,
Az én csacsim vízre száll.
Két füle a vitorlája.
Ezer polip, hal és rája
Úszik elé, látni, ki ő,
Ez a bátor, hős szamar.

El a víztől, ki a földre,
Az én csacsim visszatér.
A helyére, mellém dől le,
S mire megkérdezném tőle:
„Na, milyen volt?”, már rég alszik.
Nem zavarnám semmiér'!

KÁNYÁDI SÁNDOR

Csacsikázó

Domboldalon három kicsi,
lassan lépegető csacsi.
Mindhármukon – elhihető –
billeget egy-egy átalvető.
Megpakolták alaposan:
a háromnak hat hasa van.
Subák, bundák, üst és szita,
mi minden jut egy csacsira!
Aprítgat a három kicsi,
szófogadó, szürke csacsi.
És nyikorog és nyekereg
a hátukon a fanyereg.
Minden kápán egy-egy veder:
hogyan fér el annyi teher!
De csak megy a három kicsi,
hűségese hű, kedves csacsi.
Cipelik a juhász-batyut,
kapaszkodnak, merre az út.
Nem is út már, ösvény csupán;
mendegélnek a nyáj után.
S rádióval hóna alatt
mögöttük a juhász halad.

P. BÜZOGÁNY ÁRPÁD

Szomszédunk számara

Szomszédunknak számara,
cifra neve: Tamara.
Tamarának nincs kantára,
nyerget se tesznek hátára,
egész áldott nap csak henyél,
ebédje széna és kenyér,
tavasztól jó koszon tartják,
dolgozni sohase hajtják,
tele jászol mellé kötik,
napról napra gömbölyödik,
mégse tetszik a szárnak,
hogy vele ilyen jól bánnak,
úgy i-ázgat a pajtában
órákon át egyfolytában,
mintha nyúznák, mintha vernék,
mintha kutyákkal kergetnék.
Nem tudni, hogy mi az oka,
miért üvölt reggel óta.
Másnap aztán kezdi újból,
visszhangzik, akár a kútból.
Azt hiszi a buta számár,
énekessé lehet ma már.
Nem úgy van az, állj meg, vándor,
sose lesz belőled kántor!

TÓTH ÁGNES

Csacsi-dal

Ez a csacsi de nagy számár,
Azt i-ázza: – Nosza, ha már
itt a tavasz, s virág nyílik,
megkóstolni talán illik...
Ó, mily sok szép lila szírom!
Eszegetem, amíg bírom,
Csak ez a vén Teri néne,
Gazdám mérges felesége
Ne sikítna oly hevesen,
Ijedtemben félrenyelem.

Sárkány- eregetés

Ez volt körutunk utolsó állomása – szólalt meg Long. – Visszamegyünk a játszótérre.

– Jaj, meg is feledkeztem arról, hogy nagymamám már rég a keresésemre indulhatott – döbrent a valóságra Boldizsár.

– Nem kell félned. A mesében három nap egy esztendő. Ha utazásunkat emberi időre számítjuk át, csupán pár perce vagyunk távol – oszlatta el a sárkány a kisfiú aggodalmát.

Tyhiu Jiu, a földigilisza megköszönte a segítséget, és az ajtóig kísérte vendégeit. Boldizsár és Long felemelkedett a fennsík-ról, búcsút intett a Földigilisztának, a Teknősnek, a Tigrisnek, a Főnixnek és a Sárkánynak.

– Milyen érdekes egymás mellett látni a négy évszakot – kiáltotta a kisfiú.

A két barát hegyek, völgyek fölött repült egy ideig, aztán Long lemutatott a föld irányába:

– Nézd, ott a játszótered, leszállunk.

Boldizsár egyenesen a homokozóban ért földet. Long az oszlop tetejére szállt, akárcsak távozásuk előtt, és pikkelyeit felborzolva lombos fává alakította magát. A gyerekek éppen akkor kezdtek visszaszívárogni a liget fáinak árnyékából, mert feltámadt a szél, és kezdődött a sárkányeregető verseny.

– Te is nevez be a versenyre – szólalt Long Boldizsárnak.

– Nem tehetem, mert nagymamám ott-hon felejtette a papírsárkányt – mondta Boldizsár szomorkásan.

– Hát ha így van, annál jobb: én leszek a te sárkányod. Felröptetsz, és búcsút is veszünk egymástól, mert már ideje felváltanom nagybátyámat, Tient.

– Igazi sárkánnyal nem lehet versenyezni.

– Azt bízd csak rám. Ha akarom, papírsárkány leszek.

Ebben a pillanatban Long lesimította felborzolt tüskéit, hosszú zsineget kötött a nyakára, és úgy elernyesztette testét, hogy megtévesztésig olyan volt, mint egy oszlophoz kötött, lecsüngő papírsárkány.

– Sorakozó! Kezdődik a verseny! – kiáltotta egy bácsi a közelben.

Boldizsár megragadta a sárkány zsinegét, és szaladt is a hang irányába. A nagymamája már várta a bámészkodók társaságában.

– Honnan szerezted ezt a papírsárkányt? – kérdezte csodálkozva. – Milyen szépen megmunkált, nem is láttam még ehhez hasonlót – mondta végigsimítva ujjával a sárkány mintázatán.

– Hi-hi-hi-hi, csiklandós vagyok – kuncogott halkan Boldizsár fülébe Long. – Vagyél ki gyorsan a kezéből, mert mindjárt lelepleződünk.

– Majd később mindent elmesélek – felelte nagymamájának a kisfiú, és elszaladt a sárkánnyal.

A liget tisztásán egész csapat gyerek várt már az indítást jelző füttyre. Boldizsár közéjük állt, és ahogy elhangzott a jel, a magasba lendítette sárkányát.

– *I lu phing án, Long!* – kiáltotta utána.

Long meglovagolta a szelet, és testét könnyedén lebegtetve egyre feljebb szállt, mint egy született papírsárkány.

– Hurrá, hurrá – kiáltotta Boldizsár nagymamája – egyedül a te sárkányod repült fel! Úgy látszik, jó szelet fogott ki. Nézd, a többi mind visszahullott a földre. Mi volt az a varázsige, amivel útnak indítottad?

– Azt mondtam: *I lu phing án*. Ez nem varázsige. A sárkányok nyelvén azt jelenti: jó utat.

– Értem. Ezek szerint te beszéled a sárkányok nyelvét? – csodálkozott a nagymama.

– Egy kicsit.

– És kitől tanultad?

– Hát tőle – és Boldizsár a magasban ringatózó Longra mutatott, akit már zseb-kendő méretűvé zsugorított a távolság.

Ekkor egy sóhaj kíséretében elengedte a zsineg végét. Long pillanatok alatt eltűnt egy bárányfelhő mögött.

– Miért hagytad elszabadulni, Boldizsár? – méltatlankodott a nagymama. – Mindenki a győztes sárkánnyal szeretne fényképezkedni.

– Mennie kellett, sok dolga van – válaszolta a kisfiú szomorúan.

– Úgyan, mi dolga lehet?

– Ki kell vennie a Napvarjú tojását a fészekből, el kell vinnie a Holdbéli Nyúlhoz, meg kell pucolnia Sen légvárának ablakait...

– Napvarjú? Hát van ilyen madár?

– Van, én láttam, Longgal terelgettük.

– Longgal?

– Igen, így hívják a sárkányt. Együtt vettük ki a Napvarjú fészekéből a tojást, mert ha kikölné, két nap jönne fel az égre...

– Hogy miket tudsz kitalálni, te gyermek! – nevette el magát a nagymama.

– Ez nem kitalálás. Meg is mutatom a tojást, itt van a zsebemben. A Holdbéli Nyúl nekem ajándékozta.

Azzal Boldizsár kivette zsebéből a tojást, és átadta a nagymamájának.

– Vagy úgy – mondta a nagymama eltöprengve,

tenyerében forgatva az aranyszínű golyót. – És az a Holdbéli Nyúl miféle szerzet?

– Nála is voltunk, ő készíti a legfinomabb holdpogácsát és az ételelixirt.

– Csak nem? Hozhattál volna nekem is abból a pogácsából.

– Sajnos mind megettük Sen légvárában.

– És mikor voltál ezeken a helyeken?

– Amíg te a padon ülve olvastál. De másfele is jártunk: Ti Longnál, Fu Cángnál, az égtájak őreinél – hevült bele a mesélésbe a kisfiú.

Hátuk mögött léptek zaja hallatszott. Három gyerek érkezett a sárkányeregetők csapatából.

– Gyere, Boldizsár, következik a díjkiosztás – mondta egyikük, majd kézenfogta a kisfiút, és a tisztás közepére vezette.

– Az első helyen Boldizsár végzett – hangzott a bemozdó hangja az emelvényről. – Az ő sárkánya egyből felrepült, és olyan magasra szállt, hogy távcső kellett volna a követéséhez. Kár, hogy végül elszabadult. A díja egy nagy, piros plüss-sárkány.

Boldizsár felment az emelvényre, és átvette a sárkányt. Nem hitt a szemének: a színét leszámítva szakasztott olyan volt, mint Long.

ÉLETFÁNAK GYÖKERE, ÁGA • ÉLETFÁNAK MIBEN MOSDIK?

– Aranymedencében!

– Mibe törülközik?

– Kis cica farkába!

Atisztaságot nemcsak a kiscica szereti. Ha jót lubickoltál a fürdőkád habjában, ülj ide mellém, hadd folytassam márciusi mesémet.

A hajdani magyar falu kívül-belül megtisztulva várta a Húsvétot. A lélek az imától, a negyvennapos böjt, a családért végzett munka áldozatától tisztult, a ház az oltott mésztől, a ruha a lúgtól. Hunyd be a szemed, és szippantsd be képzeletben a frissen meszelt fal, a súrolt deszka, a pataokban sulykolt, napon szárított ing, a kalács, a sonka illatát.

Szerényebben, egyszerűbben, mint a mi ünnepeinkre, de ami fontos volt, minden készen állt. Már csak a mosakodás volt hátra.

Felkelék én jó reggel hajnalba', megmosdottam minden bűneimtől, megkendőztem arany kendezőmvel... Templomba csak tisztán, tisztában illett lépni. Nemcsak Húsvétkor, hanem minden szombat este vagy vasárnap reggel az egész család alaposan megmosakodott a kemence elé bevitt mosóteknőben, mosódézsában vagy szapulókádban háziszappannal, meleg vízzel. Csak a nagylányoknak jutott illatos vagy glicerines szappan a hétvégi tisztálkodáshoz.

Először a gyerekeket fürdette meg anyjuk, utánuk a nagyobb fiúk, majd a férfiak következtek, végül a lányok, asszonyok – szigorúan elkülönülve. A régiek sokkal szemérmesebbek voltak, mint mi: asszony és férfi, öreg és fiatal nem mosdott egymás előtt.

Meg is mosakodjál, meg is fésülködjél... Hajat is ilyenkor mos-tak: a gyerekek, a férfiak, a nagylányok egy-két hetente, az asszonyok havonta, az idős asszonyok évente. Samponjuk hamulúg, mosószóda, öblítőjük esővíz, ecet volt. Mosás után zsírral vagy dióolajjal kenték be, hogy ne húzza a fésű, és ne szálljon szerteszét. A mindennapi hajápolás annyiból állt, hogy az asszonyok kontyba tűzték, a lányok befonták, a férfiak vizes kézzel lesimították hajukat.

**Melyik közmondásunk
emlegeti tréfásan
az asszonynép
hosszú haját?**

Az én hajam olyan legyen, mint a csikó farka, még annál is hosszabb, mint a Duna hossza! Hajdan minden lány, asszony hosszú haját hordott, mindig befonva, a lányok

koszorúban, az asszonyok kontyba tűzve, kendővel lekötte.

Körmöt csak lábról vágtak, mert kezük-ről a munka lekoptatta. A csecsemő kör-mét édesanyja lerágta. Fogukat ujjukra tett sóval, szódaporral dörzsölték fehérre. A gyerekekkel fagyantát vagy almát rágattak, hogy szép, erős fogsoruk legyen.

A régiek hétköznapiakon reggelente arcot, kezet mostak kis fatálban, melencében, a férfiak a kezükre töltött vízben. Az öregebb férfiak televerték a szájukat vízzel, és azt a tenyerükbe engedve mosakodtak meg. Este télen nem mosdottak, nyáron viszont sötétedéskor az udvaron vályú-ban, teknőben, napon melegedett vízzel alaposan lemosták a nehéz mezei munka porát.

Ha volt folyó a falu közelében, nyaranta a gyerekek, szűr-kület után néha a lányok, menyecskék is eljártak fürdeni.

Fecskét látok, szeplőt hányok, kémény alatt mosdok... Mint a legtöbb tevékenységhez, a tisztálkodáshoz is számos szertartás, varázslás és tilalom kötődött. Ezeket a mainál sokkal szigorúbb illemszabályok, sok-sok nemzedék tapasztalata, a józan ész és a szükség alakította ki, anyák örökítet-ték lányaikra mint viselkedési mintát, amely rendet teremtett a mives és ünnepnapok sorában.

Mit jelent a mives vagy míjes nap? Ma hogy hívjuk?

Az újszülöttet a baba fürdette, néha tejben, hogy szép legyen a bőre. A csecsemőt naponta kétszer megfürdették, de tisztába is csak ilyenkor tették. Az ágyban fekvő betegeket 2-3 naponként mosdatták meg. A halott mosdatását a család asszonyai vagy a halottmosó asszony végezte.

Az egész Kárpáthazában elterjedt szokás volt nagypéntek hajnalán a folyóvízben vagy frissen szedett harmatban való mosdás, mely egészséget, szépséget varázslott. A fiatal lányok a víz folyásával szemben állva mosdottak meg a patakban, sőt a patak vizéből haza is vittek a beteg családtagok, az állatok számára. Volt, ahol a beteg gyer-meket mosták le, vagy a lovakat úsztatták meg a folyóban. Székelyföldön az istállót, a házat szentelték meg az Oltból merített nagypénteki vízzel.

A nagylányok fűzfa alatt fésülködtek, hogy hajuk hosszú legyen. Karácsonykor a mosdóvízbe almát tettek, hogy olyan pirosak és egészségesek legyenek, mint az alma.

Ne legyints, hogy mindez babonaság. Nem a víz és nem az alma, hanem Jézus iga-zakra mosolygó szeretete teljesítette a kérését annak, aki hittel fordult
Hozzá: Krisztus oldalából kifolyó víz, moss tisztára engem...

Zsigmond Emese

Mi tartozott még a férfiak tisztálkodási szertartásához? Mivel végezték?

Januári megfejtések: 1F, 2C, 3B, 4D, 5A, 6E. **Nyertesek:** Kiss Balázs, Szováta; Rácz Gábor, Kolozsvár; a marosvásár-helyi L. Rebreanu Iskola IV. E osztálya.

**Havonta
3 díjat!**
sorsol.má.k

Károlyi árulása

Nyírségi népmonda

Sokan azt tartják, hogy Károlyi Sándor azért árulta el Rákóczit, mert vagyonát akarta megszerezni. Pedig személyes bosszú vezette, mert a fejedelem megbántotta a hiúságát. Egyszer vendégségben voltak együtt, és éppen arról folyt a szó, hogy milyen a bátor ember.

Károlyi azt mondta, az a legbátrabb, aki sohase nézi a harc végét, hanem nekimegy az ellenségnek, és harcol az utolsó csepp véréig. A bátor nem fut el, hanem elesik a harctéren.

A vendég urak megéljeneztek a szavait, tetszett is a dicsőség Károlyinak, de akkor megszólalt a fejedelem, és azt mondta:

– Az a legbátrabb, aki harc előtt gondolkodik. Gondol az árvák, az özvegyek könnyeire, a feldúlt falvakra, kitapasztalja az

ellenség gyöngéit. Ezen elgondolkozik, csak ezután harcol, és kevés veszteséggel győz.

Ez ellen nem lehetett szólni. Nemcsak azért, mert fejedelmi szó volt, hanem azért sem, mert Rákóczinak igaza volt. Csak-hogy Károlyi Sándor sohasem bocsátotta meg Rákóczinak, hogy az urak előtt a fényes társaságban így kitanította; meg is állta érte bosszúját – elárulta a fejedelmet.

A rodostói kakukk

Gulácsi népmonda

A rodostói bujdosókat erősen kínozták a honvágy, ébren is csak álmodoztak, mindig Magyarországon jártak.

A fejedelem ebben is példát mutatott a híveinek, sohasem panaszkodott hon-

vágyról, nem keserítette őket a múlt emlégetésével. Egyszer mégis felsóhajtott:

– Csak még egyszer hallanék egy kis hazai kakukkszót!

Meghallotta ezt a sóhajtást Mikes Kelemen, a fejedelem hűséges íródeákja, s mindjárt azon kezdett töprengeni, hogyan szólaltassa meg a kakukkot a rodostói kertben.

Nem sokáig töprengett, másnap reggel titokban kiosont a kertbe, ott egy fa alatt a fűbe lehasalt, tenyerét a szájához tette, és elkezdte a kakukk szavát utánozni.

Meghallja Rákóczi fejedelem a rodostói kakukkszót, és igen elcsodálkozik rajta. Keresni kezdi a kertben, ugyan merre lehet az a kakukkmadár. Ahogy keresi, ott látja hűséges deákját, Mikes Kelemet a fűben.

Mindjárt tudta, hogy ő a rodostói kakukk, és hű emberét könnyes szemmel megölelte.

Rákóczi harangja

Népmonda

Atárogató volt a kurucok hangszere. Fújták a tábortűz mellett, még dínomdánomban is a hangja mellett táncoltak. Tárogató volt a szabadság muzsikája.

Tudta ezt az ellenség is. Mikor Rákóczi Ferenc elbujdosott hazájából, az ellenség kihirdette, hogy össze kell törni minden tárogatót. El köll égetni! Ne maradjon a veszedelmes hangszerből egyéb, csak hamu.

Az ellenség parancsát végre is hajtották. Aki nem engedelmeskedett, annak fejét vették.

Történt ugyanekkor, hogy a debreceniek új harangot öntöttek. Azt határozták tehát, hogy olyan harangot csináltatnak, amelynek a hangját még a szomszéd falvakban is meghallják. Hadd tudja a hortobágyi pásztor is, mikor van dél!

Elkészült a harang. Csudájára járt az egész város. Akkora volt a harang, mint egy parasztház. Az ütőjét pedig négy ló is alig bírta elhúzni.

– Ez aztán a harang! – mondták. – Tán még Nagyváradon is meghallják, ha szól! Hadd hallják! Tudják meg, hogy Debrecennek telik ilyen harangra!

Most már az a kérdés merült fel: milyen nevet adjanak a harangnak? A harangot is meg szokták keresztelni, mint az újszülöttet.

A városi tanács gondolkodóba esett. Először arra gondoltak, hogy a harangot a polgármester nevére Szakolczai Mihálynak nevezik el.

– Szakolczai Mihály uramnak – javította ki a polgármester.

Igen ám, de hogy lehet uramnak hívni egy harangot? Azt nem lehet. Az egész vá-

ros, még a kanászok is csak amúgy per Szakolczai Mihály emlegetnék a polgármester uramat. Elállottak tehát a tervtől.

– Nevezzük Jánosnak. Úgyis annyi a János Debrecenben – mondta az egyik tanácsos.

– Kend is János, én is János, az Isten is János, legyen hát a harang is János! – toldotta meg egy másik.

Ebben megegyeztek.

Ám amidőn a harangot felhúzták a toronyba, híre futott a városban, hogy Rákóczi Ferenc meghalt Rodostóban.

A harang erre megszólalt. Olyan mély, olyan bús hangon zúgott, hogy megrendült mindenki a szív... Meghalt Rákóczi! Őt siratja a harang.

A városi nép összesúgott:

– Rákóczi lelke szól a harangból!

A harang szólt, szólt... Rákóczi Ferencnek hazaszálló lelke a harang hangjában végigrepült a magyar mezőkön.

Azóta hívja Rákóczinak a nép a debreceni nagyharangot.

Elmondta a marosvásárhelyi Barabás Mátyás 2015-ben,
a marosvásárhelyi Regemondó Versenyen

Fogas kérdések

Kicsit talán túl meleg, de életmentő ez a gyapjúsál

Kiskópé

Mi az ökörszem? Éjjeli lepke? Apró énekesmadár? Étfelféleség?

Januári megfejtések: A kukoricát az alföldön tengerinek is nevezik utalva arra, hogy a tengeren túlról, Amerikából származik. **Nyertesek:** Gábor Farkas Ferenc, Magyardécse; a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola II. A; a csíkszeredai Petőfi Sándor Iskola II. B osztálya.

Havonta
3 díjat!

Miért van a hím oroszlánnak sörénye, és a többi nagymacska (tigris, párduc, gepárd, jaguár) hímjének miért nincs?

Azért, mert az összes többi nagymacska magányos vadász, csak az oroszlán él falkában. A vezérségért, azaz a „hárembasa” szerepért a hímek között vére menő harc folyik. A sörény pajzsként védi a nyak ereit a halálos harapásoktól. Minél dúsabb a sörény, annál nagyobb a hím tekintélye a falkán belül, a külső vetélytársak pedig kétszer is meggondolják, hogy meg merjék-e támadni a „nagyurat”.

Miért nem ragad bele saját hálójába a pók? Azért, mert szövőmirigyei kétféle fonalat termelnek: ragadós és nem ragadós. A pók először a háló vázát építi meg nem ragadós fonalból. Mikor ezzel elkészült, a háló közepéből kiindulva, spirálisan haladva ragadós fonalat feszít a küllők közé. Lábán hegyes szőröket visel, így mintha lábujjhegyen járna, sikeresen kikerüli a ragadós fonalat. Nem a hálóban, hanem mellette lapul, és csak akkor ront elő, ha zsákmány repült a ragacsos csapdába. A háló csak egy-két hétig „működik”, mert a levegőn kiszárad. Ekkor a pók, nehogy az értékes anyag kárba vesszen, megeszi a régi fonalat, és újat feszít ki helyette.

Hol nőnek az „aranyfák”? Nemcsak a mesében, hanem Ausztrália nyugati, száraz vidékein is. Az ott honos eukaliptuszfák rendkívül hosszú gyökere néha 30 méter mélyre is lehatol, egészen az életadó talajvíz szintjéig. Mivel ezen a vidéken aranylelőhelyek vannak, a talajvíz nyomokban nagyon kis mennyiségű, csak különleges módszerekkel kimutatható arany-szemcséket tartalmaz.

A fa „nem örül” a nemesfémnek, kiválasztja a számára haszontalan anyagot, mely a levelekben halmozódik fel – persze korántsem olyan mennyiségben, hogy érdemes legyen kitermelni. Egyetlen gyűrűhöz 500 fa lombjára lenne szükség. Ekkora pusztítást és ennyi munkát nem néhány gramm, hanem sok-sok kiló arannyal sem lehetne megfizetni.

Az aranyfák azonban mégis „aranyat érnek”: elárulják a szakembereknek, hogy hol található a föld mélyében aranylelőhelyek.

Minden állatnak két szeme van? Micsoda kérdés! Hiszen mindenki látja, hogy még a rovaroknak is két nagy, gömb alakú szemük van!

Figyeljük meg nagyítóval egy rovar szemét! Láthatjuk, hogy sok-sok, parányi szemecskéből áll, melyek úgy illeszkednek egymáshoz, mint a kirakójáték darabkái. Mozaikszemnek nevezik az ilyen összetett szemet. Minden szemecske a környezetnek csak egy részét „fényképezi le”. A sok apró részből áll össze a kép, amit a rovarszem érzékel. Minél több szemecskéből áll a szem, annál élesebb a rovar látása, hiszen „több szem többet lát”.

A méheknek két nagy, összetett szemükön kívül még három pontszemük is van a fejük hátulján.

A póknak pedig éppenséggel nyolc szeme van, ennek ellenére erősen „rövidlátó”. Ezért a nőstény a hozzá közeledő, de nála jóval kisebb hímét gyakran zsákmánynak nézi, és – úgy is viselkedik vele. Hogy ezt elkerülje, a hím valamilyen „ínyencfalattal” kedveskedik párjának.

A fésűkagyló valósággal tobzódik a szemekben. A teknőt bélelő köpeny szélén gyöngyfűzészerűen sorakoznak az apró szemecskék. Amint támadót sejtető árnyék vetül a szemekre, a kagyló összecsapja teknőit, és messzire perdül a veszélytől.

BITAY ÉVA

Vendégmarasztaló függöny pókné módra

Légymama, miért olyan nagy a szemed?

MIT GONDOL A CICA?

A januári képünkhöz érkezett ötletekből:

- Mindenemet leutánoztad, de a bajsomat nem engedem!
- Vajon melyik egészségtelen macskaeledeltől hízott így meg?
- Én vagyok én, te vagy te, ki a cica: én vagy te?
- Tükröm, tükröm, mondd meg nekem, melyikünk szebb e vidéken.
- Te jó ég! Ez a rokon lenyelt egy hólabdát!
- Drága anyu, hogy meghíztál külföldön!
- Húha, erre a macskára ráférne egy kis diéta!
- Szép vagy, szép vagy, de a napnál csakis én vagyok szebb.

Vass Brigitta, Kolozsvár; a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola II. A osztálya; Kiss Balázs, Szováta; Bíró Zsolt, Abrán Bálint, Ivó; Máté Barbara, Koncz Benjámin, Kend

Mit gondol...

a béka? Hát a krokodíl? A legtréfásabb ötleteket közöljük.

Kvak és a virágok

Csak a vak nem látja, hogy az ember ipari, vegyi, nukleáris tevékenysége mennyire szennyezi, pusztítja a természetet. Emiatt mostanában mintha az évszakok órája is elromlott volna: januárban tavasz köszönt ránk, áprilisban pedig havazik.

Ám most oda viszlek kirándulni, ahol nem azért jön későn a tavasz, mert a természet fittyet hány a naptárra, hanem azért, mert az égbe nyúló bércek, sűrű erdőségek fagyát nehezen olvasztja fel a napsugár.

Ezek a képek a Nagyhagymás Nemzeti Parkban készültek. Ott élnek e csodás hegyi virágok, zord magasságokban vagy mocsarakban, némelyiket szél cibálja, gyökere a sziklaperem vékonyka talajába kapaszkodik, de a levegő tiszta, és nem tépi le őket senki.

A legelső kis szépség a mocsári kockásliliom vagy kotuliliom (1). Régen udvarok díszé is volt, de ma már nagyon ritka vadvirág. Mocsárréteken, ligeterdőkben, síklápokon, gondozott hegyi kaszálókon találkozhatunk vele. 10-20 cm-ig is megnőhet, hagymás, évelő növény, levelei hosszúak, keskenyek. Ő a kedvencem. Bár van egy titkos hely, ahol sok van belőle, sajnálom letépni akár egyet is. Csak belefekszem a liliom-tengerbe, és élvezem gyönyörű kis kelyhük mintázatát. Rendkívül védett növény, nagyon magas pénzbírság jár a leszedőinek.

A 2. képen látható apró, pompás, kék, olykor lilás színű virág a nemes májvirág. Hegyi és dombvidéki erdőkben is megcsodálhatjátok. A tiszta levegőt, a nyirkos, sziklás, köves, mészből gazdag talajt kedveli. Kistermetű, évelő, védett növény. Teája jó májpanaszok ellen.

Lehet, hogy anyukád ablakában is pompázik egy cserép orchidea. Ha jól megnézed, magad is rájössz, hogy a kosbor is orchideaféle (3). Erre utal latin neve is (Orchis). Népes család, sok faja van, a világ szinte minden táján virít, csak Ausztráliában nem. Európában az összes kosbor-faj szigorúan védett. A kosborok virágzatának formája, színe, mérete páratlanul változékony. Nevük is sokféle, van füles, vitéz, agár, poloskaszagú, bíboros, hegyi, mocsári kosbor.

Testvérük, a sápadtkosbor (4) sárga színéről kapta a nevét. Fényigényes hegyi virág, füves lejtőkön él, 30 cm magasra is megnő, évelő növény. Magas pénzbírság jár a leszkításáért.

Tovább barangolva a hegyi legelőn egy nagyon apró, színes, vidám virágot, a vad-árvácskát vagy háromszínű árvácskát (5) fényképeztem le nektek. Az ibolyafélék családjába tartozik. Egész Európában ismert gyógynövény. Íze enyhén mentás. Teafűként vagy gyümölcssaláták díszítésére használják.

Tenger virág nyílott tarkán körülöttem... De sajnós csak ezt az ötöt mutathattam be nektek.

Annyit jegyeztek meg, hogy ezek a szépségek gépiesedő világunkban nagy veszélyben vannak. Ha óvjátok a természetet, ha nem tépitek le a virágokat, hanem csak gyönyörködtek bennük, jövőre is virítanak majd, és visszavárnak minket. BBRREEKKK!

Írta, rajzolta, fényképezte
KOVÁCS RÉKA RHEA

Várom a fotókat,
rajzokat a kedvenc
tavaszi virágokkal.

Daróczi Róbert Levente,
Marosvásárhely

Gréczi János,
Szilágybagos

Péter Nóra,
Zabola

Rejtvénypályázat

Havonta
5 díjat!
sorsolunk ki!

Ha pályázni szeretnél az öt áprilisi könyvjutalom egyikére, két feladat közül is választhatsz. Ezen az oldalon egy szólás a keresztrejtvény megfejtése, a túloldalon levő képes rejtvényből egy vicc csattanóját tudhatod meg. Bármelyiket szeretettel várom, de ha mindkettőt küldöd, még jobban örövendek.

A Rejtvénykirály

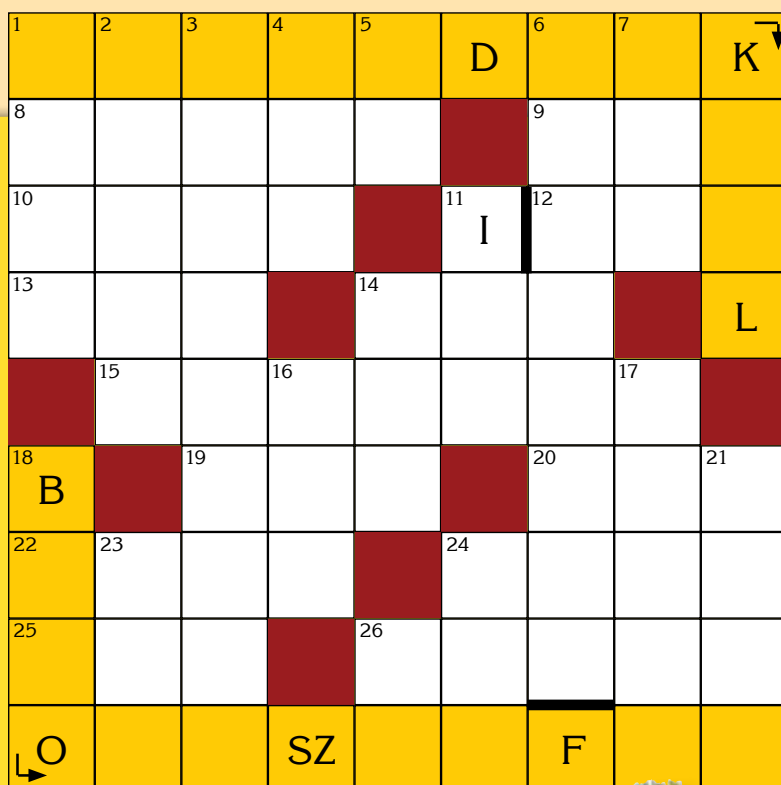
Botka Fanni, Zilah

VÍZSZINTES

1. A megfejtés 1. része
8. Nem emide
9. Igaz Sándor Béla névjegye
10. Tűzcsiholásra alkalmas kő
12. Vegyszermentes növény jelzője
13. Menyasszony
14. Becézett Izabella
15. Őszinte beszéd (2 szó)
19. Tévécsatorna
20. Részben pusmog!
22. Nyitva, angolul
24. Téli sportot új
25. Növény, vázon készül belőle
26. Az egyik alapszín

FÜGGŐLEGES

1. Gyalogos katona
2. Végek nélkül homorít!
3. Lovagok szervezete
4. Nem ide

VAJNÁR ILONA rejtvénye

5. Nagy Anna névjegye
6. Háziszárnyas kiolvasztott hája
7. Iskola, diáknyelven
11. Irsai Zsolt névjegye
14. Izland eleje!
16. Végtelenül hatni!
17. Ó+ú!
18. A megfejtés 2. része
21. Növényi zsiradék
23. Félig röppen!
24. Nyakmelegítő
26. Sándor Éva névjegye

Boros Roland Zsolt,
Magyarlapád

Nyertesek

A januári rejtvénypályázat megfejtése: Várja üde ébredés.

Nyertesek: Portik Szabó Szilárd, Gyergyószárhegy; Sárkány Pálma Kitty, Szilágyperecsen; Makri Zsófia, Dobra; a nagyváradi Szacs vay Imre Iskola III. J osztálya; a kézdiszentkereszti IV.; a nagybaconi III. A osztály.

– Mit csinál a szőke nő a feketével?

Töltsd ki a képes rejtvényt, majd olvasd össze a sárga kockákba írt betűket a mellettük levő számok sorrendjében.

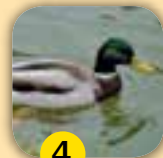
1

2

3

4

5

6

7

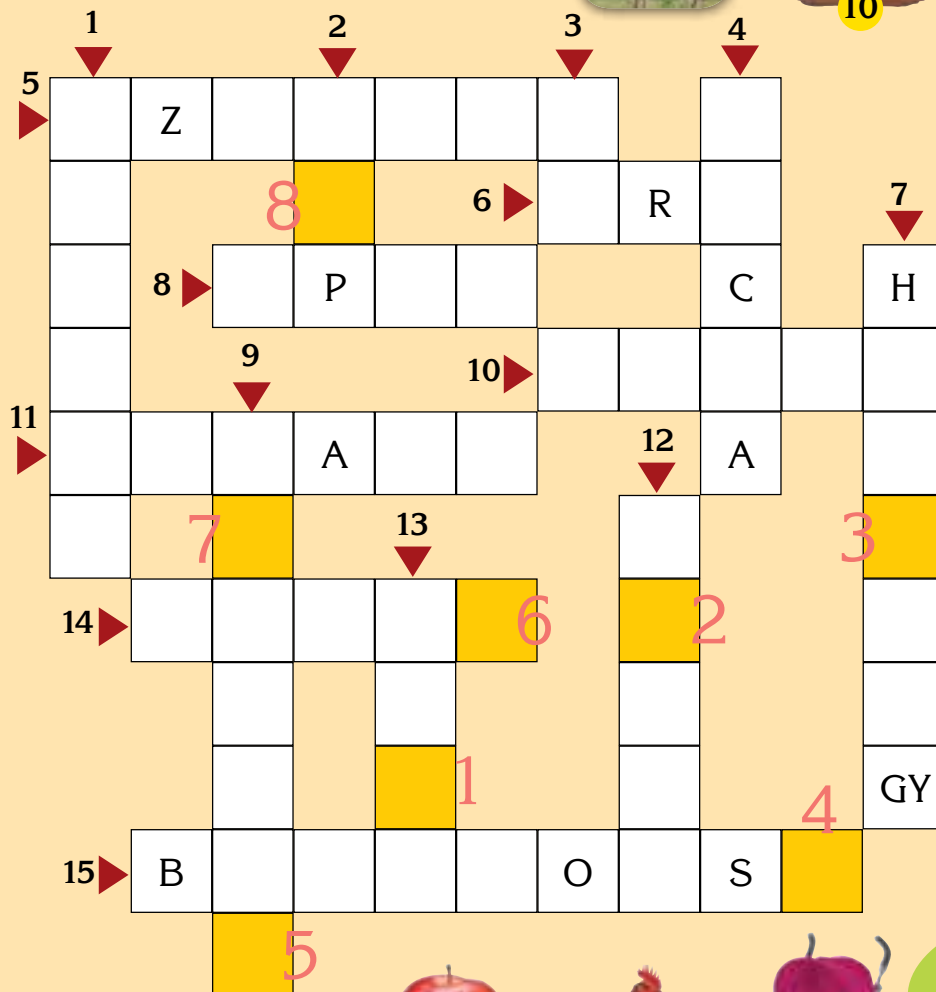
8

9

10

11

12

13

14

15

Márciusi megfejtések

1. Bajtársak 2. Tavasz 3. C2, D4, A1, D2
4. Feltámadás 5. A-11, B-8, C-2

Két kutya beszélget sétá közben:

– Meg vagy elégedve a gazdáddal?

– Igen, nagyon hűséges. Láttod, most is itt liheg a pórázom végén.

...

– Mit látsz a fejed fölött, ha szép idő van?

– A kék eget, a napot.

– És ha esik az eső?

– Az esernyőt.

...

– Apa, örülj! Megtakarítottam neked egy ötvenest.

– Hogyhogy?

– Ennyit ígértél, ha jó lesz a bizonyítványom.

...

– Mennyivel jobb lenne Mátyás király idejében élni!

– Ugyan, miért?

– Mert akkor sokkal vékonyabb lenne a történelemkönyv.

...

Az orvos faggatja a beteget:

– Milyen az étvágya?

– Mint a farkasé.

– Jól alszik?

– Mint a medve.

– Szokott sportolni?

– Futok, mint a nyúl.

– Akkor azt hiszem, rossz helyen jár. Inkább állatorvoshoz kellene mennie.

Tényleg úgy gondolod, hogy a napelemmel működő zseblámpának óriási sikere lesz a világpiacon?

Találd ki!

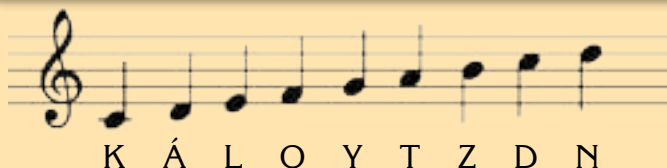
1

A szudoku nevű japán logikai játék azt várja el tőled, hogy írsz számjegyeket az üres kockákba, mégpedig úgy, hogy minden sor, oszlop, illetve 2x2-es mező tartalmazzon minden számot 1 és 4 között. A pöttyös változatnál a négy szín váltakozását figyeld.

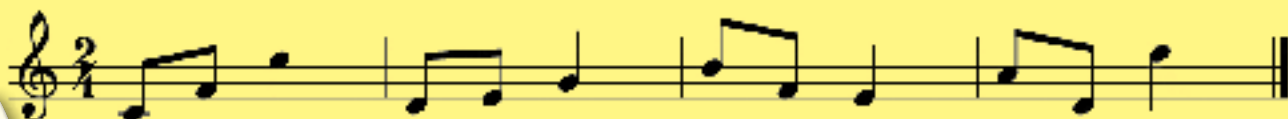
4	2		3
		2	
		3	
2	3		1

2

Az alábbi rejtvényben minden hanghoz egy-egy betűt társítottunk, a lenti kottasorban pedig egy magyar zenész nevét „kottáztuk le”. Olvasd ki ezt a nevet!

●	●		
●		●	
		●	●
●		●	●

Szólj, szám!

Szó-móka

1. Nincs annyi szín a tavaszi réten, ahány jelentésárnyalatot ki tudunk fejezni egyetlen igénkkel. Magyarázzátok egy-egy szókapcsolattal, hogy ki **mos**, mit vagy kit és mennyire: **mos**, **mosat**, **moshat**, **mosint**, **mosogat**, **mosdat**, **mosakodik**, **mosakszik**.

2. Illesszétek a pontok helyére a **tiszta** szó valamelyik képzett származékát: ez a **por** mindent ki..., ...**szerekkel** takarítunk, **ragyogó** ... van, a **cica** a **bundáját** ..., ... **tesszük a babát**, ... **illik templomba menni**, ... **vagyok vele**, ... **énekel**, mint én, ... a **félreértést**, ... **körülmények között**.

3. Keressetek néhány közmondást, szólást a tisztaságról.

4. **NEM KÖTELEZŐ BEKÜLDENI:** Éreztek-e kapcsolatot a **tiszt**, **tiszta**, **tisztaság**, **tisztel**, **tisztesség**, **tisztség** szavaink jelentése között? Vajon melyik következik a másikkól? Egyik Mátyás-rege párbeszéde is e kapcsolatra utal. Idézzétek.

Januári megfejtések: 1. A hímez-hámoz kifejezés jelentése és szinonimái: mellébeszél, kertel, köntörfalaz, hebeg-habog, csúri-csavarja a szót, hetet-havat összehord, ötöl-hatol, kerüli, mint macska a forró kását. 2. Egybeírt ikerszók: irkafirka, ákombákom, mendemonda, tarkabarka, terefare, zenebona, torzonborz, zűrzarvar. Kötőjellel írt ikerszók: félbe-szerbe, híres-neves, ízig-vérig, jár-kel, nőttön-nő, sír-rí, telis-tele, úgy-ahogy. 3. Ikerszók, amelyeknek két tagja ellentétes értelmű: ad-vesz, apraja-nagyja, egyre-másra, ide-oda, jóban-rosszban, le-föl, oda-vissza, volt-nincs. **Nyeretese**k: a marosvásárhelyi Művészeti Líceum III. B; az ivói II-III.; a margittai IV. A osztály.

MASZAT MŰVÉSZ és a BÁLVÁNYOK

Április elseje hagyományosan a bolondozások, tréfálkozások napja. Április bolondja az, akit a népszokás szerint április 1-jén tréfásan rászednek, akivel a bolondját járatják.

A szokás eredete homályba vész, egyes magyarázatok a középkori Franciaországból, mások pedig még az ókori Róma idejéből származtatják a hagyományt. Az biztos, hogy nem új divat az ugratás, hiszen régen is szokás volt a gyerekeket boltba küldeni szúnyogzsírért, kakasfogért, szárított hóért, esernyőmagért, trombitahúrért vagy hegedűbillentyűért. Úgye milyen tréfásan hangzanak ezek a dolgok?

A játékos, tréfás kedv a művészeti alkotásokban is megtalálható: mesében (tréfás mese), versben, zenében, rajzban (karikatúra), de még egyes épületek díszítésében is.

Túl azon a hegyen is,
Hol a manók járnak,
És az Óperencián,
Él egy furcsa állat.

Hosszú nyaka pont olyan,
Akár a zsiráfé,
De két pöttyös szárnya
A katicabogaré.

Két nagy ág van a fején,
Azt hinnéd, hogy szarvas,
Ha felvonyít éjszaka,
Olyan, mint a farkas.

Csúszik, mászik, úszik és
Ha kell, gyorsan vágat,
Olyan furcsa állat ő,
Amit kitaláltak.

(Karácsonyi Zsolt:
A furcsa állat)

Ilyen érdekes, vicces vagy ijesztő szobrok a kapubálványok és a vízköpők. Ez utóbbiak az ereszcsonna megnyújtott végződése, amelyek célja, hogy az esővíz az épület falától minél távolabb érjen földet. A középkorban, a gótika korában kezdődött el a vízköpők, erkélyeket, boltíveket tartó oszlopok alakos kidolgozása, többnyire képzeletbeli állattá vagy torz emberfigurává, melyeknek jelképes feladatuk az volt, hogy elriasszák a gonosz szellemeket az épület környékéről.

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI

Rajzoljatok egy vicces
állatot, és küldjétek el nekem.
Karácsonyi Zsolt verséből is
meríthettek ötletet.

Havonta
3 díjat!
sorsolunk ki

Köszönjük a barlangrajzokat! Jutalmat kap a marosvásárhelyi L. Rebreanu Iskola IV. F osztálya (Gligor Magdolna rajza – 1); a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium II. B osztálya (2); a marosvásárhelyi Dr. Bernády György Általános Iskola IV. D osztálya (Nagy Botond Csaba rajza – 3).

Vízköpők a párizsi Notre-Dame katedrális tornyán

1

2

3

Levelező

Április a kedvenc hónapom, mert mókázni épp úgy szeretek, mint kószabószálni. Ez a kettő szerintem összetartozik: ha rossz a kedved, kószálj egyet a szabadban, s mindjárt találsz okot a kacagásra. Én persze nemcsak kószálni, hanem levelet olvasni is nagyon szeretek. Íme azok listája, akik mostanában rajzzal, írással, kézimunkával szereztek nekem örömet: **Karda Hunor**, Csíkszentdomokos; **Gergely Bíborka**, Madarász Barbara, Gyergyószentmiklós; **Pándi Levente**, **Olivărășan Viktória**, Szatmárnémeti; **Lőrincz Szilárd**, Kémer; **Majthényi-Wass János**, Marosvásárhely; **Sántha Kriszta Barbara**, Vajdaszentivány; **Józsa Réka**, **Bartha Nóra**, Sepsiszentgyörgy; **Németh Leila Kriszta**, Torda; **Gábor Farkas Ferenc**, Magyardécse; **Farkas Róbert**, Radnót; **Tunyogi Lehel**, **Miklósi Edward Róbert**, Dés; a **nagyváradi D. Cantemir Gimnázium IV. E**, a **Szacsvay Imre Iskola III. J**; a **szatmárnémeti Hám János Líceum IV.**; a **marosvásár-**

helyi L. Rebreanu Gimnázium IV. F, az **Al. Ioan Cuza Iskola IV. E**; a **gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola II. A**; a **kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium II. B** osztálya; a **margittai IV. A**; a **sáromberki IV. B**; a **körtvélyfái III.**; a **zabolai IV. B**; a **kovásznai II. B**; a **zimándújfalui IV.**; a **nyárádszeredai IV. B és C**; a **nagybaconi III. A** osztály; **seprődi**, **vadászi**, **árpádi**, **magyarlapádi** olvasóink.

Kedves szülők, nevelők!
Köszönjük mindazoknak,
akik személyi jövedelemadójuk
2%-ával támogatják
a Napsugár Alapítványt.

Ha ebben az évben is méltónak tartanak a támogatásra, kérjük, töltsék ki a mi adatainkkal a 230. számú űrlapot, és küldjék el a helyi Pénzügyi Hivatalhoz.

Az űrlap honlapunkról is letölthető:

www.napsugar.ro

Adataink: Fundația Culturală Napsugár;

Cod de identificare fiscală: 7714627;

Cont IBAN:

RO16RNCB0106026613330001

Leadási határidő: 2016. május 25.

Köszönjük bizalmukat és támogatásukat –
A Napsugár és a Szivárvány

● **Molnár Hajnal tanító néni** negyedikesei a **marosvásárhelyi Dr. Bernády György Iskolából** „terebélyes” levelet küldtek nekünk: belefértek a *Szólj, szám!*, a *Kószabósza*, a *Rejtvénykirály*, a *Kiskópé-megfejtések*, csodaszép rajzok *Maszat Művésznék*, *Kvaknak* és az *Elolvastam* rovatra, sőt ez a vidám fénykép is, amely székellyföldi kirándulásukon készült.

● **Pattanj nyeregbe!** Ha lovad nincs, hát kerékpárra! – kiáltják **Szakács Anikó székelyszent-erzsébeti tanítványai**. – Az a legizgalmasabb benne, hogy a tanci is velünk karikázik hegyen-völgyön át.

● **Dragomirescu Viola** tanító néni hangulatos képeket küldött arról a kétnapos kirándulásról, amelyet **Bartalis Margit, Imre Bernadette** és **Szabó Krisztina** tanítókkal együtt szerveztek a **segesvári** elemi osztályok számára. Buszuk a Nagyszeben–Szászváros–Vajdahunyad–Algyógy–Déva–Brád–Gyulafehérvár útvonalon kanyargott végig.

● **Marton Irénke** tanító néni nyáradszeredai negyedikesei szenvedélyes meseolvasók, meseírók. Büszkéek **Aszalós Dalmára**, akinek meséje a csíkszeredai Kájoni János Megyei Könyvtár pályázatán első díjat nyert.

● Gerendás mennyezet, száradó gyógynövények, cimbalmot pengető öreg bácsi... **Nagy Lenke** tanító néni ivói kisdíákjai élményeket gyűjtenek az élő néphagyományokról. Hiszen erre biztat titeket Kószabósza is az *Életfának gyökere, ága* című rovatban!

● Összefogtak a **szatmárnémeti V. Lucaci** Iskola tanítói is – **Kováts Éva, Madácsy Jolán, Póti Hajnalka, Zab Tímea** és **Karasi Erika** –, hogy vidám, közös karnevállal üzzék el a telet. A gyermekek legnagyobb örömére a tancik is jelmezbe bújtak.

Boros Richárd,
Sepsiszentgyörgy

VIRÁGOK, BOHÓSÁGOK

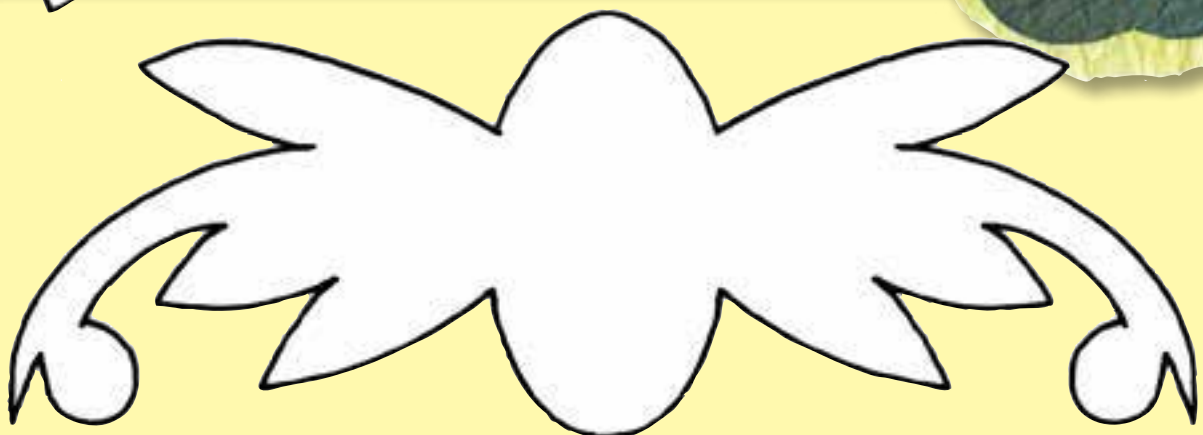
Csupa tavaszi és mókás kézimunkaötletet küldünk nektek áprilisra. Reméljük, nemcsak a szellemességük szerez majd örömet, hanem az elkészítésük is. Nincs jobb érzés, mint dolgozni valamin, és a végén gyönyörködni az eredményben: ez az én művem!

Ezt a színnel, derűvel ölelő szivárványt Réti Ágnes tanító néni dési kisdiákja, Miklósi Edvard Róbert tökmagokból ragasztgatta, festegette nagy-nagy türelemmel.

Pánczél Judit Réka tanító néni mezősámsondi kisdiákjai vattakorongból, illetve papírból kivágott hóvirágokkal, sarjadó búzával varázsoltak vidám tavaszt osztálytermükbe.

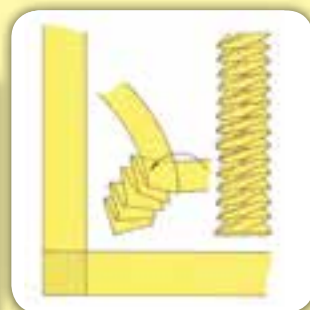

Szilágyi-Székely Melinda tanító néni magyarlapádi osztálya selymes, gyűrt csomagolópapír körökből szerkesztette meg a csodaszép, térhatású ibolyát. Hóvirág szalvétatartójukat ti is elkészíthetitek: itt a sablon, másoljátok zöld és fehér kartonra.

A százlábúhoz jó hosszú papírszalagokat kell vágnod, megfognod a boszorkánylétrát, majd ráragasztanod az innen kivágott fejet és a (majdnem) száz lábat.

Sándor Emőke tanító néni osztályában, a székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskolában eldobásra ítélt pillepalackokból hajtott ki a cseppet sem törékeny hóvirág.

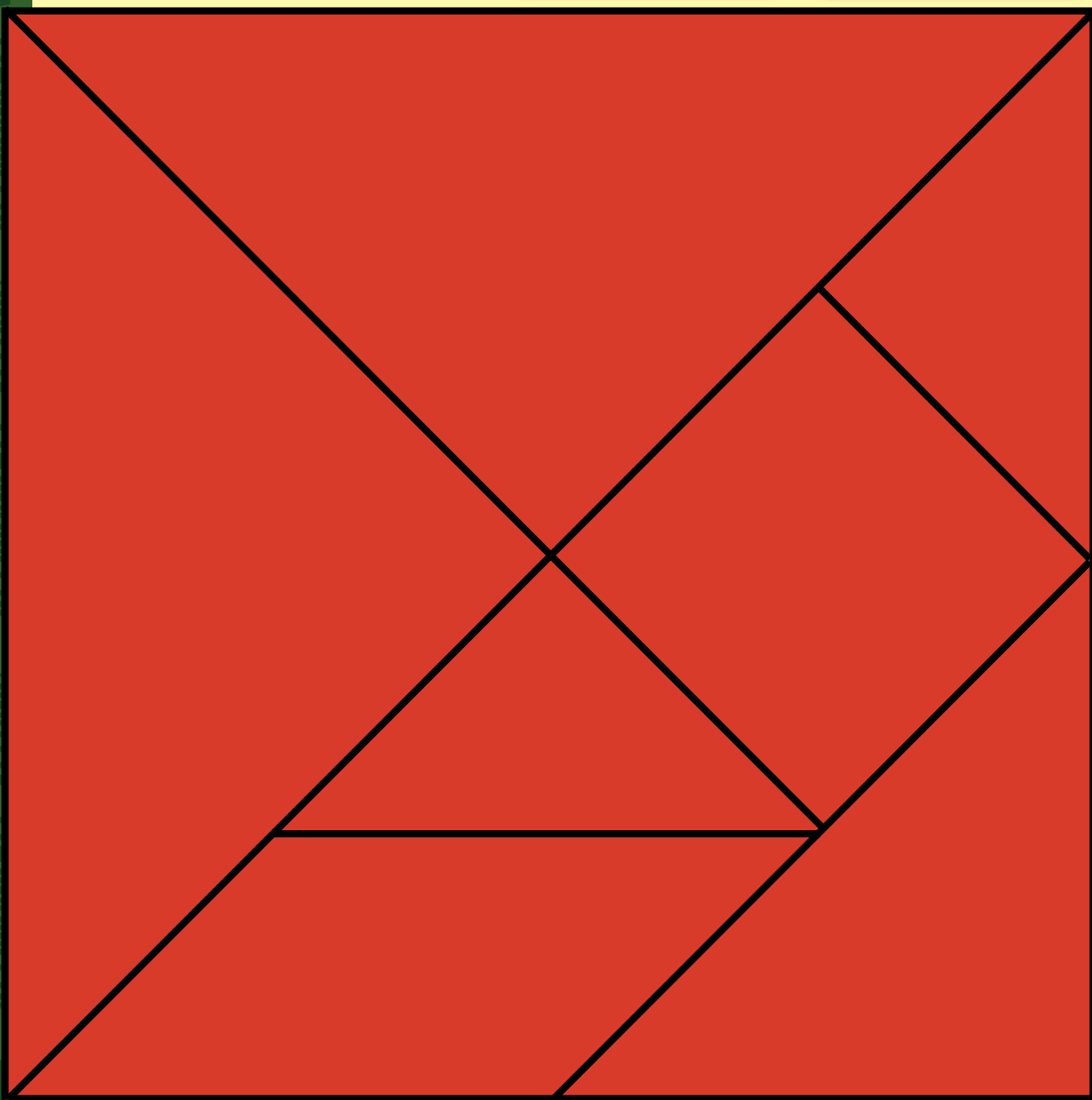

A türelem rózsát terem... vagy hóvirágot – biztatta **Kelemen Saroltát Szakács Aranka** tanító néni a marosvásárhelyi Al. I. Cuza Iskolában, amikor a századik szalvétagalacsint sodorta.

Péter Hunor, Mátyás Erzsébet tanító néni tavalyi diákja a szászrégeni A. Maior Iskolából küldte nekünk a szivacs-gumi, karton, vatta felhasználásával készült üdvözlőkártyát.

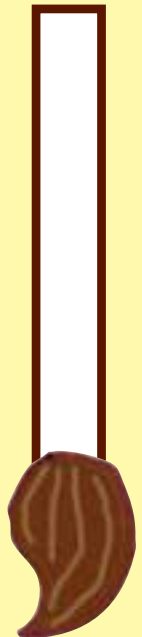
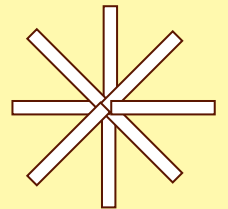
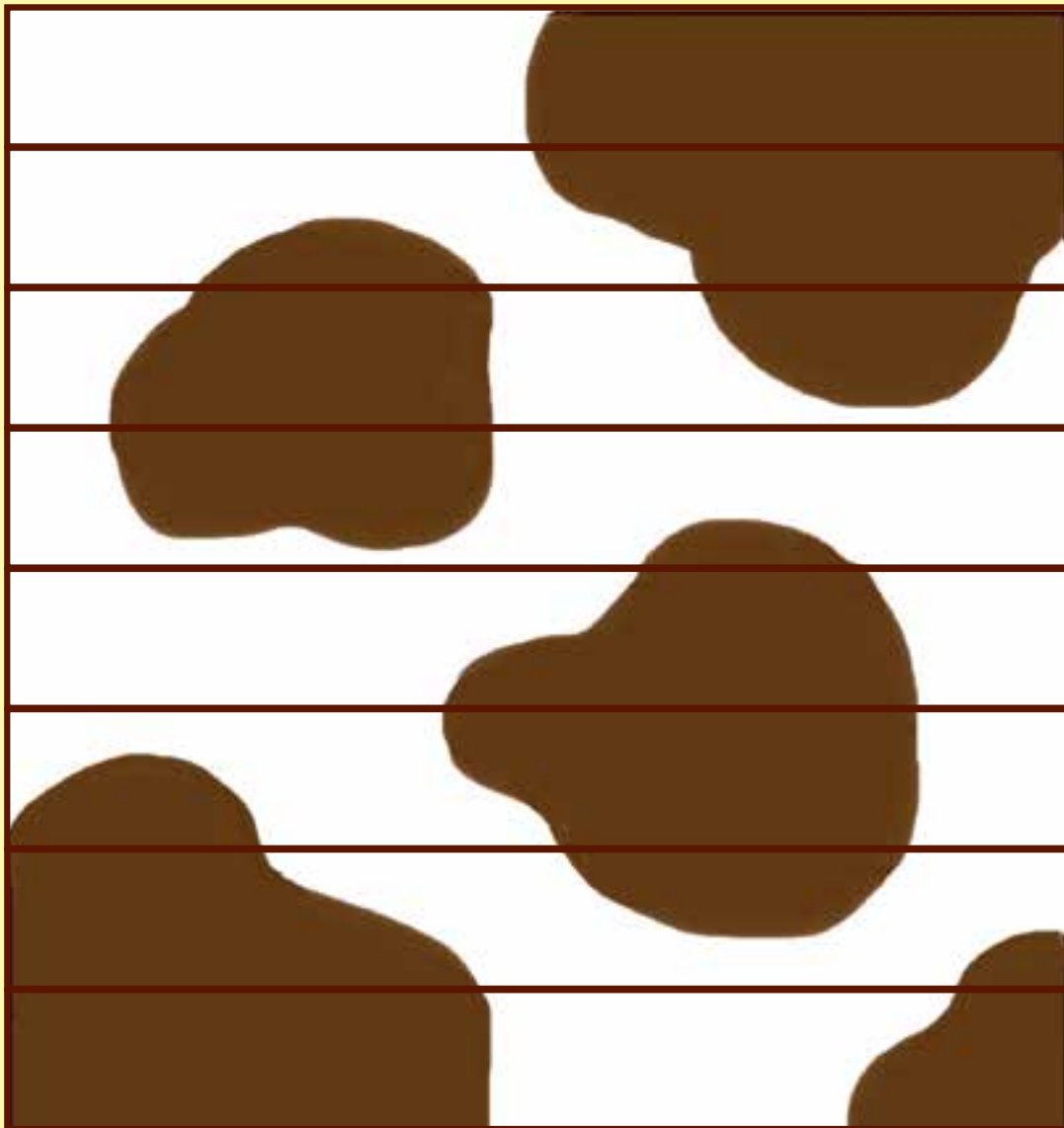

Ezt a játékot tangramnak hívják. Ragassz a túlsó oldalra kartont, a vonalak mentén pontosan vágd ki, és próbálgasd: hányféle figurát sikerül kiraknod a hét mértani formából. **Borbély Tímea tanító néni sáromberki** kisdíákjai hattyút, mókust szerkesztettek.

Riska tehén minden szomorúságodat lelegeli. A hátoldalra ragassz fehér papírt, vágd ki a részleteket. A csíkok végét ragaszd sugarasan egymásra a rajz szerint, majd ragaszd össze a másik végüket is úgy, hogy a keletkező gömb színén legyen a tehén foltos mintázata. Ragaszd fel a fejét, a farkát, a tőgyet s a kolompját, fűzd cérnára, és akaszd az íróasztalod fölé.

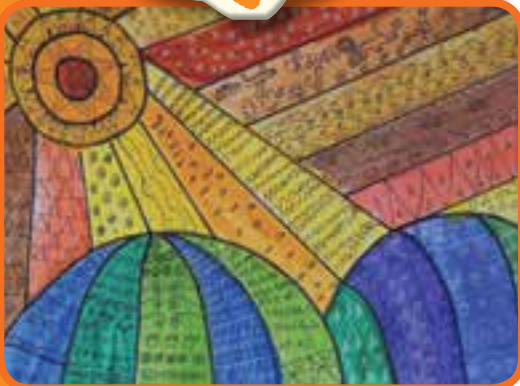

Irkafirka

Itt a tavasz, itt van már,
Az ibolya nemsokára nyílik már.
Visszajöttek a gólyák is,
Őket követik a fecskék is.
Hosszabbodnak a nappalok,
Sokat lehet labdázni.

Itt a tavasz, de mindjárt itt a nyár.
Fábián Edina,
Kányád

Nagy Bálint, Csíkszereda

A tavasz szép és jó,
alig vártam már, halihó.
A madarak megjönnek,
bámulhatom a bárányfelhőket.
A rét gyönyörű, tarka,
felvidul a madárka hangja.
Végre eljött a tavasz,
most már várom a nyarat.

Németi Boglárka Evelin,
Dés

Volt egyszer egy harangvirág,
ki tavaszt harangoztat,
a bükkfatemplom ablakában
ül naphosszat.
Egész nap csak csilingel,
s a kicsi könyvét rója,
s szeméből a könnyeket
kitörli kecses kis kacsója.
De vajon miért sír?
Egy árva barátja sincs?
Mert a barátság
egy életrevaló kincs!
De már nincs mit tenni ez ellen...
S az eső is elered.
S megpillant egy pitypangot,
ki itatja az egeret.
Tudja ő, hogy mi a baja:
kétoldali paranoia.
Odament, és megölelte,
mostantól így tegezte:
Te vagy a kis Pityi Panka,
sose vagy te lábatlanka.

Kötő Eszter,
Kolozsvár

Erdőben járok,
farkast látok,
fa mögé bújok,
ha meglát, elfutok.
Farkastól félek,
menedéket kérek,
erdőben többé nem járok,
farkast többé nem látok.

Dálnoki Júlia és
Albert Júlia, Dés

Korán reggel felkelek,
az erdőbe kimegyek.
Átmegyek a patakon,
át a kicsi fahídon.
Kimegyek a rétre,
s befekszem a fűbe.
Egy bokorhoz érek,
egy szedret letépek.
Végül hazamegyek,
s jól megpihenek.

Sebi Lilla és
Câmpean Noémi, Dés

Hol volt, hol nem...
Volt egy lányka: Hófehérke,
őt mindenki szerette,
csak a mostohája
nem szívelte...
Ezért aztán elbujdosott,
de a törpék befogadták
egy házba.
Ott lakott egy darabig,
nem is fázva.
A mostoha megtalálta,
almával megmérgezte...
– Jaj, jól vagy-e, Hófehérke?
– ezt meg sem kérdezte.
A kistörpék nagy lélekkel,
hamar meg is gyógyították.
Tortával ezt megünneplik...
És a házasság?
Királyfi lett Hófehérke
drága vőlegénye,
azóta is jól élnek
a palota ölébe'.

Bálint Vencel,
Erdőcsinád

Bernád Barnabás István,
Gyergyószentmiklós

Szakáll Hargita,
Szabadka

Itt a tavasz, jaj, de jó,
énekel a szép rigó.
Táncolnak a mókusok,
örülnek a lovakok.
Itt a tavasz, jaj, de jó,
táncra perdül a sodró,
táncolnak a madarak,
úsznak, úsznak a halak.

Major Anita, Kányád

Áll a füle az ajtónak,
várja a mai tréfákat.
Vajon mi lesz, gondolkodik,
talán fogkrém vagy ragasztó?
Búsul, búsul a nagy ajtó,
s hát jönnek a gyerekek,
megszeppennek,
s ők is látják:
április elseje van ma!

Rancz Roland,
Csíkszépmező

Bartha Nóra,
Sepsiszentgyörgy

Egy palota kertjében
két virág él egymás mellett szépen.
A herceg lánya kertünk ékessége,
szeme mint a kék tenger,
megcsodálja minden ember.
Hófehér a bőre, ő az apja büszkesége.
A szeretetnek és a gyengédségnek ő a királynője.
Gyengéden simogatja arcát beteg testvérének,
mikor a kór emésztője lett testének.
Ezerszer simogatá arcát virrasztva a széken.
Apjuk hiába gazdag,
a pénz a testvérét nem hozza vissza a létbe.
A hercegisasszony tengerkék szeme
könnybe lábad végleg,
S azóta nincs élet a magyar palotában...
De a remény sugára már ott ül a leányka ablakában.

Ilonczai Zsófia, Szatmárnémeti

Gergely Biborka,
Gyergyószentmiklós

Bárcsak én is
Levél lehetnék,
Faágakon lebegnék,
Így a tájat figyelném,
Gyönyörködve
Nézegetném.
A fák hegyében
Sokat barátkoznék,
És a madaraktól
Leckét vennék.

Fülöp Márta,
Csíkdánfalva

Orosz Alexandra,
Szilágysomlyó

Címlap:
OROSZ
ANNABELLA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: ZSIGMOND EMESE. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Honlapszerkesztő: Komáromy László. Műszaki szerkesztő: Várdai Éva.
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro; www.napsugar.ro. Telefon/fax: 0264/418001.
A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001
B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622
Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában. ISSN 1221-7751

KÖSZABÓCSA ÜZENETEI

Lázár Ervin:
A négyszögletű
kerek erdő.
Nagy Henrietta,
bihari, illetve
Péter Hunor,
szászrégeni
olvasónk rajzai

**Olvass,
és küldj rajzot róla!**

**Kézimunkázz,
és küldj képet
róla!**

Januárban a varrásról, hímzésről meséltem nektek.
- Kinek varrod, babám? - kérdeztem.
- Neked varrom, Kőszabócsa! - válaszolták kis barátaim.
Ardelean Beatrix, Fándly Enikő tanítványa a nagyváradi
D. Cantemir Iskolából csinos kislányt, Szakács Anikó
székelyszenterzsébeti negyedikesei színes-kecses
virágot hímeztek nekem.

**Sportolj,
és küldj fényképet
magadról!**

Vass Brigitta másodikos a kolozsvári
János Zsigmond Unitárius Kollégiumban.
3 éve úszik, 2 éve kosarazik. 2015-ben
a saját korosztályában szervezett úszó-
versenyeken 6 arany- és 2 ezüstérmét,
nagyobb korosztályban 1 ezüst- és
2 bronzérmét szerzett. Kosárlabda
csapatával az országos babykosárlabda
bajnokságra készül.

E lapszám
támogatói:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

BETHLEN GÁBOR
Alap

RMDSZ
COMMUNITAS
ALAPITVÁNY

Vágjátok ki az utolsó bélyeget, ragasszatok nevetek
mellé a gyűjtőlapra, és az osztály névsorával együtt
küldjétek el szerkesztőségünknek.
Ajándékokat évváróig megkapjátok.

Ára 4 lej, 400 Ft